

CZU: 343.343.6:343.988

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5795507>

INFRAȚIUNEA DE ORGANIZARE A MIGRAȚIEI ILEGALE: OBIECTUL JURIDIC ȘI VICTIMA INFRAȚIUNII

Serghei BRÎNZA, Ion COJOCARI

Universitatea de Stat din Moldova

În acest articol sunt abordate conceptele privind valorile fundamentale care au stat la baza formării obiectului juridic al infracțiunii de organizare a migrației ilegale. Articolul elucidează o primă încercare de a face o legătură între obiectul juridic special al infracțiunii examinate și scopul legal prevăzut în alin.2 art.8 CEDO. Sunt evidențiate condițiile în baza cărora este determinat statutul victimei și al persoanelor care beneficiază de o protecție umanitară internațională. La fel se atrage atenție asupra înțelesului sintagmelor „migrant ilegal”, „securitate publică” și „siguranță publică”.

Cuvinte-cheie: *migrant, migrant ilegal, beneficiar de protecție umanitară internațională, securitate națională, siguranță publică, obiect juridic special, victimă, victimă potențială.*

THE CRIME OF THE ORGANISING ILLEGAL MIGRATION: THE LEGAL OBJECT AND THE VICTIM OF THE CRIME

This article examines the concepts of fundamental values that formed the basis for the formation of the legal object of the crime of organising illegal migration. The article elucidates a first attempt to make a connection between the special legal object of the examined crime and the legal purpose provided in paragraph 2 art. 8 ECHR. The article highlights the conditions under which the status of the victim and of persons receiving international humanitarian protection is determined. Attention is also drawn to the phrases “illegal migrant”, “public security” and “public safety”.

Keywords: *migrant, illegal migrant, beneficiary of international humanitarian protection, national security, public safety, special legal object, victim, potential victim.*

Introducere

Obiectul infracțiunii de organizare a migrației ilegale are legătură strânsă cu două aspecte fundamentale, și anume: infracțiunea de organizare a migrației ilegale este o infracțiune transnațională, al cărei obiect cuprinde o preocupare comună a statelor în lupta împotriva crimelor organizate și ține nemijlocit de protecția drepturilor omului.

Așadar, în primul caz, statele își depun efort comun cu privire la stabilirea unui consens internațional privind căutarea definiției, în care s-ar reflecta condițiile în care crima organizată ar fi trebuit considerată un viciu fundamental, statele semnând tratate internaționale în acest sens. În al doilea caz, semnarea tratatelor internaționale nu este îndeajuns, deoarece aplicabilitatea normei „organizarea migrației ilegale” poate îngreuna un drept fundamental sau un interes public, ceea ce poate veni în contradicție cu principiul statului de drept. Iar pentru căutarea soluției statul trebuie să asigure aplicabilitatea normei „organizarea migrației ilegale”, conform marjei sale de apreciere și consensului european, care oferă protecția valorilor fundamentale ale omului stipulate în Declarația Universală a Drepturilor Omului [1].

Codul penal al Republicii Moldova la art.2 prevede: „Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept. Legea penală are, de asemenea, drept scop prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni [2].

În viziunea noastră, prevederile art.2 CP RM nu evidențiază clar prioritățile statului de protecție a drepturilor omului. Această concluzie reiese în urma analizei art.8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (în continuare – CEDO sau Convenție), care are două alineate. Primul alineat se referă la un drept protejat de Convenție (dreptul la respectarea vieții private). Cel de-al doilea alineat se referă la condițiile în care statul poate îngreuna dreptul fundamental al persoanei prevăzut la alin.1 art.8 CEDO. Această îngreunare are un scop legal clar stipulat, de exemplu: protecția altui drept fundamental sau a unui interes public (ex., siguranța publică sau securitatea națională). Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare – CtEDO sau Curte) balansează un drept fundamental cu îngreunarea pusă de stat și acordă prioritate anumitei situații, printr-un consens. În acest context, mecanismul de protecție a drep-

turilor omului este previzibil. Totodată, art.2 CP RM stipulează drepturile tuturor – ale făptuitorului, victimei și interesele statului. În această ordine de idei, dacă autoritățile vor îngreuna un drept fundamental, stipulat în alin.2 art.8 CEDO, aplicând norma penală „organizarea migrației ilegale”, ele vor trebui să explice de ce această îngreunare este o nevoie socială. Această concluzie are la bază conținutul alin.2 art.8 CEDO, care acordă statului prerogativa de a proteja un interes public, dreptul de a restricționa un drept fundamental. Însă, această limitare trebuie să asigure că dreptul va fi limitat într-o mai mică măsură și este o nevoie socială. În caz contrar, limitarea nu va fi proporțională.

Aspectul metodologic al subiectului îl constituie metoda eficientă de căutare a soluției prin prisma standardelor internaționale și a literaturii de specialitate. Astfel, standardele internaționale se vor referi la două dimensiuni: cele care reglementează relațiile dintre stat și persoană cu referire la un drept fundamentală încălcat, care formează practica judecătorească internațională și regională și cele care se referă la angajamentele statelor asumate prin tratatele și convențiile internaționale în lupta împotriva crimei organizate și a traficului de ființe umane și de migranți, care asigură protecția valorilor fundamentale prin protecția interesului public [3].

Literatura de specialitate este selectată în dependență de sistemul de drept al Republicii Moldova (romano-germanic) și, sub aspect comparativ, cel al statelor CSI, având o istorie comună (metoda istorică), pentru a analiza eficiența aplicabilității normei juridice stipulate în alte state, conform valorilor sale, tradițiilor și angajamentelor asumate de state cu privire la respectarea drepturilor omului.

Căutarea consensului este stabilită prin jurisprudența CtEDO pe verticală și pe orizontală de la alte sisteme regionale sau sistemul universal, dacă e cazul (ex.: când nu există o explicație a valorii fundamentale). Astfel, examinarea calității normei juridice „organizarea migrației ilegale” prin prisma obiectului juridic generic și a celui special este absolut necesară, ceea ce și vom efectua în cele ce urmează.

Rezultate și discuții

În manualul „Consensul european între strategie și principiu” Jens T. Theilen explică aspectele criticismului moral european al tiraniei și al drepturilor minoritare și majoritare [4, p.62]. Abordarea propusă este foarte utilă la elucidarea diferențelor dintre valoare și preferință sau la identificarea a două valori fundamentale, una dintre care trebuie să aibă o prioritate față de alta.

Astfel, CtEDO face diferența dintre o valoare fundamentală și un drept fundamental. Dreptul fundamental (ex., dreptul la respectarea vieții private) reprezintă o garanție a valorii fundamentale (pace, sănătate etc.). În această ordine de idei, pe lângă valorile fundamentale stipulate la art.17 CEDO, Convenția prevede și viciile fundamentale, care afectează valorile fundamentale, manifestându-se în violență, constrângere, tiranie etc.

Violența, constrângerea sau un alt viciu fundamental afectează direct „demnitatea umană” în sensul art.8 al Convenției (dreptul la respectarea vieții private) [5]. În acest sens, statul are obligația de a apăra valorile fundamentale de viciile identificate în jurisprudența CtEDO.

În această ordine de idei, autoritățile statului trebuie să intervină (obligația pozitivă) să protejeze un interes public sau să se abțină (obligația negativă) de la intervenire, pentru a nu prejudicia drepturile garantate de Convenție. Interesul public va fi protejat prin marja de apreciere a statului, luându-se în considerare consensul european, pentru a respecta principiul statului de drept și al securității juridice.

În acest context, aplicarea normei penale „organizarea migrației ilegale” are semnificația de a proteja un interes public. Iar aplicarea acesteia trebuie să corespundă principiului legalității stipulat în art.7 alin.2 CEDO (adică, norma să fie clară, accesibilă și previzibilă) [6].

La alin.2 art.8 CEDO se prevede următoarele: „Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora” [6].

Astfel, art.8 din Convenție stabilește că orice stat suveran are o prioritate la aprecierea legii, bazându-se pe principiul subsidiarității: să verifice procesele imigraționiste la frontierele sale; să controleze intrarea și șederea străinilor în conformitate cu prevederile și responsabilitățile tratatelor la care este parte [7, 8]. Totodată, autoritățile statului nu au obligația să permită unui străin să se stabilească în țara lor [9].

În acest context atragem atenție asupra faptului că Codul penal al Republicii Moldova nu prevede răspunderea penală pentru „traficul de migranți”, așa cum aceasta este prevăzută de Codul penal al României [10]. Totodată, este de notat că traficul de ființe umane și cel de migranți prin forma sa de a fi poate constitui

obiect de protecție al art.4 CEDO (Interzicerea sclaviei) sau obiect de examinare al art.8 CEDO (Dreptul la respectarea vieții private), chiar dacă între „traficul de migranți” și „traficul de ființe umane” ar exista o diferență, care se manifestă prin acțiunea de constrângere sau prin violență fizică.

În cazul „traficului de migranți” va fi importantă modalitatea de obținere a consimțământului prin distorsionarea realității. În acest context, valorile fundamentale pe care le prejudiciază fapta infracțională de organizare a migrației ilegale se referă mai mult la art.8 CEDO. În această ordine de idei, stabilirea obiectului juridic generic al infracțiunii de organizare a migrației ilegale este importantă pentru identificarea scopului legal pe care trebuie să-l urmărească autoritățile atunci când aplică norma penală în cauză.

Căutarea unui consens, potrivit opiniei lui Jens T.Theilen, este un proces de justificare nedeterminat [4, p.49]. Astfel, infracțiunea de organizare a migrației ilegale are un obiect juridic special, care are tangență cu prevederile art.8 alin.2 CEDO.

Articolul 362¹ alin.(1) din Codul penal incriminează: „Organizarea, în scopul obținerii, direct sau indirect, a unui folos financiar sau material, a intrării, șederii, tranzitării ilegale a teritoriului statului sau a ieșirii de pe acest teritoriu a persoanei care nu este nici cetățean, nici rezident al acestui stat”. Infracțiunea de organizare a migrației ilegale este încadrată în Capitolul XVII al Codului penal. Infracțiunile cuprinse în el au următorul obiect juridic generic: autoritățile publice și securitatea de stat.

S.Brînza și V.Stati opinează că obiectul juridic special al „organizării migrației ilegale” trebuie să fie atribuit la următorul tip de infracțiuni: „infracțiuni cu impact asupra regimului de trecere a frontierei de stat sau asupra regimului de intrare, ședere, tranzitare a teritoriului statului ori de ieșire de pe acest teritoriu” [11, p.994]. Totodată, obiectul juridic special are următorul conținut: „relațiile sociale cu privire la desfășurarea în condiții de legalitate a organizării intrării, șederii sau tranzitării teritoriului statului sau a ieșirii de pe acest teritoriu a persoanei care nu este nici cetățean, nici rezident al acestui stat” [11, p.1145].

Analizând cele menționate *supra*, putem afirma că obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.362¹ CP RM este prea larg în comparație cu scopul legal urmărit, deoarece există diferență între obiectul juridic general (valorile pe care le reglementează Codul penal) și scopul legal stipulat în Convenție (valorile pe care le reglementează CEDO).

În literatura de specialitate sunt elucidate mai multe forme ale obiectului juridic al infracțiunii: „un interes public împotriva căruia este îndreptată infracțiunea” [12, p.20-22]; „valorile sociale și materiale” [13, p.7-9] sau „relațiile sociale cărora li se cauzează un prejudiciu prin săvârșirea infracțiunii” [14, p.78].

În viziunea noastră, accepțiunea „un interes public împotriva căruia este îndreptată infracțiunea” ar îngredi o valoare fundamentală, deoarece sintagma „interes public” este imprevizibilă, necesitând a fi explicată prin norme descriptive sau de blanchetă.

În același context, sintagma „valori sociale și materiale” este o abordare *lato sensu*. Accepțiunea că obiectul juridic generic îl formează „relațiile sociale cărora li se cauzează un prejudiciu prin săvârșirea infracțiunii” nu poate fi luată în considerare, deoarece obiectul juridic special are un sens mai larg și protejează doar interesele publice, care pot fi interpretate în contradicție cu interesele victimei sau ale făptuitorului.

În viziunea noastră, relațiile apărute în cadrul organizării migrației ilegale trebuie să apere interesele tuturor, de aceea poziția luată de către S.Brînza și V.Stati este cea mai relevantă: „Relațiile sociale cu privire la desfășurarea în condiții de legalitate a organizării intrării, șederii sau tranzitării teritoriului statului sau a ieșirii de pe acest teritoriu a persoanei care nu este nici cetățean, nici rezident al acestui stat” [11, p.1145]. Această concluzie trebuie luată în considerare, deoarece enunță condițiile în care se săvârșește infracțiunea. Astfel, scopul legal urmărit va fi cu referire la condițiile de intrare, ieșire, ședere și tranzitare a teritoriului Republicii Moldova.

Sintagmele „securitate națională” și „siguranță publică” au fost obiect de examinare la CtEDO, care a enunțat că statele trebuie să le abordeze restrictiv, motivând că a fost necesară îngrădirea unui drept fundamental [15]. Pentru a înțelege dacă un document constituie secret sau este de securitate națională, autoritățile trebuie să justifice că este o amenințare care încă există [16].

Organizația Națiunilor Unite (în continuare – ONU) reiterează că în vederea bunelor practici de prevenire a infracțiunilor, care apără de viciile fundamentale, sunt elaborate următoarele standarde internaționale: Compendiu de standarde și norme ale Națiunilor Unite în prevenirea criminalității și justiția penală [17]; Rezoluția ECOSOC 2008/24 Consolidarea prevenirii criminalității urbane: o abordare integrată [18]; Rezoluția ECOSOC 2005/22 Acțiune pentru promovarea prevenirii eficiente a criminalității [19].

În acest context, chestiunile privind criminalitatea internațională organizată, prin prisma securității naționale sau siguranței publice, trebuie privită ca un ansamblu de relații sociale ale statului având ca scop protecția intereselor publice prin prisma integrității teritoriale a Republicii Moldova și a principiului subsidiarității [20, 21].

Cu referire la sintagma „migrația ilegală”, A.Suharnicova încearcă să definească noțiunea „migrant ilegal” ca fiind persoana care a migrat ilegal [22]. În viziunea noastră, sintagma „migrant ilegal” poate denigra „demnitatea umană”, deoarece ar putea apărea afirmația că orice migrație este ilegală. În acest context, termenul „migrație” va fi în strânsă legătură cu legislația internă a statului. Totodată, o astfel de migrație poate să nu fie o ilegalitate în condițiile legislației altui stat sau în condițiile migrării pe interiorul țării.

Or, un drept fundamental nu poate fi îngustat de poziția statului care îi oferă o mai mică protecție dreptului fundamental, deoarece termenul este internațional și este strâns legat de viața privată a migrantului, de a se dezvolta în cercul său de interese persoanele și profesionale. Îngrădirea acestui drept ar îngusta definiția vieții private [23].

În același context, afirmația „migrant ilegal” poate să se manifeste prin denigrarea statutului migrantului, nu însă a faptei prejudiciabile săvârșite. În acest context, statutul de „migrant ilegal” poate fi asociat cu statutul făptuitorului care a săvârșit infracțiunea. Totodată, dacă persoana este exonerată de răspundere, aceasta nu poate fi asociată cu făptuitorul. Or, în caz contrar putem fi în prezența unei discriminări pe criteriul de etnie a persoanei.

O poziție clară a fost expusă de C.Bunea, când acesta definește sintagma „migrant neregulat”: „O persoană care, datorită intrării neautorizate, violării condițiilor de intrare sau expirării vizei, nu are statut legal într-o țară de tranzit sau țară gazdă. Definiția acoperă, *inter alia*, acele persoane care au intrat într-o țară de tranzit sau de destinație în mod legal, dar au stat pentru o perioadă mai lungă decât cea autorizată, fie au început să lucreze fără autorizație (migranți clandestini) sau fără documente, sau migrant într-o situație neregulată. Termenul „neregulat” este preferat celui de ilegal, care are o conotație criminală și este perceput ca denigrator” [24, p.326]. În viziunea noastră, sintagma „migrant neregulat” ar acorda o anumită protecție persoanei, din punctul de vedere al standardelor internaționale cu privire la protecția drepturilor și libertăților migranților.

O altă situație ține de beneficiarii protecției umanitare internaționale, care pot fi încadrați în migrația ilegală, însă sunt exonerati de răspundere prin Convenția privind Statutul refugiaților și al solicitanților de azil din 1951.

Potrivit art.1 din Convenție, care definește termenul „refugiat”, acesta se aplică oricărei persoane care: a fost considerat refugiat în conformitate cu acordurile din 12 mai 1926 și 30 iunie 1928 sau în temeiul Convențiilor din 28 octombrie 1933 și 10 februarie 1938, Protocolului din 14 septembrie 1939 sau Constituției Organizației Internaționale a Refugiaților. Potrivit deciziilor de neeligibilitate luate de Organizația Internațională pentru Refugiați, acestea nu trebuie să împiedice acordarea statutului de refugiat persoanelor care îndeplinesc condițiile prevăzute în paragraful 2 al acestei secțiuni [25].

Totodată, art.1 alin.2 stipulează: „Ca urmare a evenimentelor care au avut loc înainte de 1 ianuarie 1951 și din cauza temerii întemeiate de a fi persecutată pe motive de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinie politică, persoana se află în afara țării naționale și nu poate sau, din cauza unei astfel de frici, nu este dispusă să se folosească de protecția țării respective; sau persoana care, neavând naționalitate și aflându-se în afara țării de reședință obișnuită ca urmare a unor astfel de evenimente, nu poate sau, din cauza unei astfel de frici, nu dorește să se întoarcă la ea. În cazul unei persoane care are mai multe cetățenii, termenul „țara naționalității sale” înseamnă fiecare dintre țările al cărei cetățean este și nu se consideră că o persoană este lipsită de protecția țării naționalității sale dacă, fără vreun motiv valabil bazat pe o temere bine întemeiată, nu s-a folosit de protecția uneia dintre țările al cărei cetățean este” [25].

La alin.(4) art.362¹ CP RM se prevede că în calitate de victimă poate fi doar migrantul. Iar conform alin.(1) același articol, fapta infracțională examinată se săvârșește de persoana care nu este nici cetățean, nici rezident al acestui stat. Astfel, toate persoanele vor fi trase la răspundere penală, cu excepția prevăzută la alineatul (4), care îl exonerează pe migrant de răspundere penală în anumite condiții.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului definește mai multe categorii de victime: directă [26], indirectă [27] și potențială [28]. Beneficiarii protecției umanitare internaționale sunt recunoscute ca victime potențiale, adică pot fi supuse unui risc pe viitor. Dacă autoritățile admit tragerea acestora la răspundere penală, aceste persoane riscă să fie îndepărtate de pe teritoriul Republicii Moldova [29]. Or, norma „organizarea migrației ilegale” reglementează protecția relațiilor apărute în legătură cu intrarea, șederea, ieșirea sau tranzitarea teritoriului Republicii Moldova de către migrant.

În accepțiunea lui S.Brînza și V.Stati, infracțiunea examinată nu are obiect material. Astfel, autorii menționează următoarele: „Este adevărat că infracțiunea de organizare a migrației ilegale poate presupune organizarea unor activități de manipulare asupra unor documente false sau autentice. Însă aceste activități se întreprind nu în contextul infracțiunii prevăzute la art.362¹ Cod penal, și nu de către subiectul acestei infracțiuni” [11, p.1145].

V.A. Andriușencov relatează că în cazul organizării migrației ilegale obiectul material cuprinde bunurile materiale și corpul uman. Astfel, autorul ajunge la concluzia că organizarea migrației ilegale este o infracțiune formală, care se consideră consumată din momentul deplasării migranților. Totodată, infracțiunea cuprinde ca obiect și corpul uman, deoarece migrantul suportă suferințe [14, p.86]. Andriușencov încearcă să dezvolte discuția de trecere la examinarea unui obiect complex. Astfel, putem concluziona, că autorul este de părere că norma „organizarea migrației ilegale” cuprinde un obiect principal și unul secundar.

În viziunea noastră, obiectul juridic special al infracțiunii stabilește un interes public – siguranța teritoriului Republicii Moldova. Totodată, acest interes public este îndreptat împotriva migranților, cu stabilirea anumitor reguli formale.

Așadar, în redacția actuală, termenul „organizare” (organizarea migrației ilegale) se referă mai mult la integritatea teritorială a Republicii Moldova. În asemenea condiții, fapta este formală și ea se consideră consumată din momentul săvârșirii acțiunii prejudiciabile de intrare, ieșire, ședere sau tranzitare a teritoriului Republicii Moldova.

Totodată, dacă norma ar fi fost intitulată conform Protocolului împotriva traficului de migranți, și anume – prin sintagma „traficul de migranți”, atunci norma penală includea și obiectul material – corpul uman.

În viziunea noastră, definirea „traficului de migranți” conform Protocolului a avut la bază protecția fundamentală a drepturilor și libertățile migranților. Totodată, utilizarea termenului „organizare” impune o infracțiune formală care are victimă. Considerăm că această abordare nu are sens și nu explică de ce pentru o faptă formală există victima infracțiunii și de ce victima infracțiunii este migrantul? Care este sensul exonerării de răspundere penală a persoanei pentru o faptă formală?

În condițiile actuale, credem că sintagma „organizarea migrației ilegale” trebuie schimbată în „traficul de migranți”, din următoarele considerente:

- a) Sintagma „traficul de migranți” se va referi la drepturile inalienabile ale migrantului, și nu la interesele statului;
- b) Sintagma va explica că norma este formal-materială, care va include și corpul uman;
- c) Sintagma va explica de ce victima infracțiunii este exonerată de răspundere penală;
- d) Norma penală va fi în conformitate cu Protocolul împotriva traficului de migranți.
- e) Aplicarea normei penale nu va fi în contradicție cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Referințe:

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948, proclaimed by the United Nations General Assembly in Paris on 10 December 1948 (General Assembly resolution 217 A). Disponibilă: https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/rum.pdf
2. Codul penal al Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74, art.195. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122429&lang=ro#
3. Convenția Națiunilor Unite împotriva crimei transnaționale organizate. *Rezoluția Adoptată de Adunarea Generală* [fără referire la o comisie principală (A / 55/383)] 55/25. Disponibil: https://www.unodc.org/pdf/crime/a_res_55/res5525e.pdf
4. JENS T.THEILEN. *European Consensus between Strategy and Principle/Beiträge zum ausländischen öffentlichen Recht und Völkerrecht, The Uses of Vertically Comparative Legal Reasoning in Regional Human Rights Adjudication*. ISBN 978-3-8487-8091-4. Baden-Baden 06.04.2021.
5. Case of *Hizb UT-Tahrir and others v. Germany* (Application no.31098/08) Decision, Strasbourg. 12.06.2020. Disponibil: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-111532%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-111532%22]})
6. European Convention on Human Rights, F-67075 Strasbourg cedex, 4 November 1950 and came into force in 1953. Disponibil: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf
7. Case of *Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. United Kingdom* (Application no.9214/80; 9473/81; 9474/81), Judgment, Strasbourg. 28.05.1985, pct.67. Disponibil: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-57416%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57416%22]})
8. Case of *Boujlifa v. France* (Application no.22/1996/741/940), Judgment, Strasbourg. 21.10.1997, pct.42. Disponibil: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-58106%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-58106%22]})

9. Case of *Jeunesse v. The Netherlands* (Application no.12738/10), Judgment, Strasbourg. 03.10.2014, pct.103. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-147117%22%5D%7D>
10. Codul penal al României (Legea nr. 286/2009 1)). În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr.510. Disponibil: <https://legeaz.net/noul-cod-penal/>
11. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de Drept penal. Partea Specială*. Vol.II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. ISBN 978-9975-53-468-0
12. ФРОЛОВ, Е.А. *Объект уголовно-правовой охраны и его роль в организации борьбы с посягательством на социальную собственность*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Свердловск, 1971, с.20-22.
13. ЗАМОСКОВЦЕВ, П.В. *Проблема уголовно-правовой охраны в свете марксистко-ленинской теории ценностей*: Автореферат. Москва: Высшая школа МВД СССР [б. и.], 1973, с.7-9. Disponibil: <https://search.rsl.ru/ru/record/01007086028>
14. АНДРЮШЕНКОВ, В.А. *Уголовная ответственность за организацию незаконной миграции*: Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Омск, 2016, с.78.
15. Case of *Stoll v. Switzerland* (Application no.69698/01), Judgment, Strasbourg. 10.12.2007, para 54. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22languageisocode%22:%5B%22ENG%22%5D%2C%22appno%22:%5B%2269698/01%22%5D%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-83870%22%5D%7D>
16. European Commission *The use of confidentiality rings in antitrust access to file proceedings*. Disponibil la 01.08.2021: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/conf_rings.pdf
17. Compendium of the United Nations *Standards and norms in crime prevention and criminal justice*, New York, UN, 2006. Disponibil: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Compendium_UN_Standards_and_Norms_CP_and_CJ_English.pdf
18. ECOSOC Resolution 2008/24, Strengthening prevention of urban crime: an integrated approach. Disponibil: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/resolution_2002-13.pdf
19. ECOSOC Resolution 2005/22 Action to promote effective crime prevention. Disponibil: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/Resolution_2005-22.pdf
20. Charter of the United Nations and Statute of the international Court of Justice, San Francisco, California. 26.06.1945. Disponibil:<https://treaties.un.org/doc/publication/ctc/uncharter.pdf>
21. Interhandel Case (Switz. v. U.S.), 1959 I.C.J. 6 (Mar. 21) Disponibil: http://www.worldcourts.com/icj/eng/decisions/1959.03.21_interhandel.htm
22. СУХАРНИКОВА, А.В. Незаконная миграция и миграционный контроль в России. В: *Административное право и административный процесс в России*, 2013, №2.
23. Case of *Niemietz v. Germany* (Application no.13710/88), Chamber, Judgment, Strasbourg. 16.12.1992. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57887%22%5D%7D>
24. BUNEA, C., DEACONU, Ș. *Respectarea drepturilor omului în domeniul migrației și azilului în contextul luptei împotriva terorismului*: Teză de doctor. București, 2014.
25. Convention relating to the status of refugees, adopted on 28 July 1951 by the United Nations Conference of Plenipotentiaries on the Status of Refugees and Stateless Persons convened under General Assembly resolution 429 (V) of 14 December 1950 Entry into force: 22 April 1954, in accordance with article 43, Art.1 para.1 of the Convention. Disponibil : https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.23_convention%20refugees.pdf
26. Case of *Tanase v. Moldova* (Application no.7/08), Judgment, Strasbourg, 27.04.2010, pct.104. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-98428%22%5D%7D>
27. Case of *Varnava and Others v. Turkey* (Applications no.16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 and 16073/90), Judgment, Strasbourg, 18.09.2009, pct.112. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-94162%22%5D%7D>
28. Case of *Soering v. The United Kingdom* (Application no.14038/88), Judgment, Strasbourg, 07.07.1989. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22fulltext%22:%5B%22soering%22%5D%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-57619%22%5D%7D>
29. Case of *Ozdil and others v. Moldova* (Application no.42305/18) Chamber, Judgement, Strasbourg, 11 June 2019, Final, 11.09.2019. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-193614%22%5D%7D>

Date despre autori:

Serghei BRÎNZA, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Decanul Facultății de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: brinza.serghei@yahoo.com

ORCID: 0000-0001-5937-3926

Ion COJOCARI, doctorand, Școala doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: ioncojocarimihail@gmail.com

ORCID: 0000-0002-6852-2660

Prezentat la 18.08.2021